บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุคาดเฉลี่ยซึ่งเป็นตัวแทนสุขภาพและความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ โดยใช้ข้อมูลรายปีของประเทศไทยตั้งแต่ 2531 ถึง 2566 (ข้อมูลเป็นแบบปีเว้นปี) และใช้ข้อมูลรายภาคคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ และได้รวมกรุงเทพมหานครเข้าไปอีกหนึ่งพื้นที่ทำให้ในครั้งนี้มีข้อมูลที่มีลักษณะเป็นอนุกรมเวลาจำนวน 15 ปี และภาคตัดขวาง จำนวน 5 หน่วย

วิธีการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอายุคาดเฉลี่ยและความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ในการศึกษานี้เริ่มต้นจากการทดสอบความสัมพันธ์ร่วมกันไปในระยะยาวของตัวแปรด้วยวิธี Panel cointegration ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สนใจในการศึกษามีความสัมพันธ์ร่วมไปด้วยกันในระยะยาว จึงได้นำตัวแปรดังกล่าวไปหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ในระยะยาวด้วยวิธี Dynamic OLS ผลจากการศึกษา พบว่าความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และสุขภาพมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันตรงกันข้ามสมมติฐาน โดยอาจอธิบายได้ดังนี้ แม้ช่องว่างรายได้หรือความเหลื่อมล้ำจะกว้างขึ้น (หากพิจารณาในรูปแบบของรายได้สัมพัทธ์ หรือ relative income) แต่เทคโนโลยีใหม่ทำให้ต้นทุนสุขภาพลดลงและเข้าถึงได้กว้างขวางขึ้น หากรายได้โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น (รายได้สมบูรณ์ หรือ absolute income) ทำให้สุขภาพของประชาชนโดยรวมดีขึ้นส่งผลให้อายุคาดเฉลี่ยเพิ่ม

งานวิจัยนี้มีการทดสอบความน่าเชื่อถือของผลการศึกษาโดยการประมาณค่าแบบจำลอง ด้วยวิธี Panel Autoregressive Distributed Lag (ARDL) พร้อมตัวแปรควบคุม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภาค ผลการศึกษาพบว่าอายุคาดเฉลี่ยยังคงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภาคมีอิทธิพลแบบไม่เชิงเส้นต่ออายุคาดเฉลี่ย โดยเมื่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภาคเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้อายุคาดเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเศรษฐกิจเติบโตถึงระดับหนึ่ง มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภาคกำลังสองจะเริ่มส่งผลลบต่ออายุคาดเฉลี่ย ซึ่งอาจเกิดจากผลข้างเคียง เช่น มลภาวะ หรือความเครียดจากการทำงาน ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของภาครัฐที่ควรการออกแบบนโยบายลดความเหลื่อมล้ำที่ควบคู่ไปกับการขยายการเข้าถึงระบบสุขภาพ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มประชากรเปราะบาง รวมถึงความสำคัญของการควบคุมผลกระทบด้านลบจากการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและระบบดูแลสุขภาพ

คำสำคัญ: อายุคาดเฉลี่ย, ความเหลื่อมล้ำทางรายได้, Dynamic OLS, Panel ARDL